

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

2 An de omnibus teneantur Christiani decimas soluere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Mens S. Thom.

ficio, nihilominus quia ius illud tum tanta equitate pollet, tum etiam instar antiqui diuini iuris positum est; nulla contra illud censetur prevalere desuetudo, quin possit ecclesia, vbi oportuerit, vti iure suo, nisi annuerit, ac dissimulauerit. Et hæc est mens S. Thom. nomine enim decimarum, quotam intelligit, & eodem pacto intelligendus est quolibet 2. art. 8. vbi eodem modo responder. Et quod de quota loquatur, confirmatur: nam desuetudo decimarum in totum nullatenus ab ecclesia permitti potest: quandoquidem, vti iam monstratum est, ius exitas naturale, & preceptum mortale, strictissimèque diuinum, vti sint ecclesie, vbi res celebretur diuina, sacramentaque dispensentur ac ministrantur, sacerdotisque adeo & ministri populi sumptibus alantur. Quare super hoc totum ecclesia non habet auctoritatem dispensandi, neque a Spiritu sancto in vquam facere permittetur. Id quod & vltus ipse palam ostendit: quoniam neque in vltimo Italia angulo, neque alibi vsquam gentium reperitur Christianorum locus, vbi non sint sacerdotes, quibus vel prouentus annui statui sint, vel populi stipendia. At verò contra prius solutionis membrum existit argumentum, quod vt ait August. 16. q. 2. canon. 10. earum pensio tributum est animarum egentium: & qui eas, inquit, dare noluerint, res alienas inuadunt, & pauperes propter illam penuriam fame percempti, ab his qui non solunt, occisi sunt. Quare ecclesia non videtur contra ius pauperum dissimulare posse. Quod si dicatur id ob cauendum scandalum sine: inde fit consequens, non libere id fate- re, quare non soluentes minimè videntur a culpa excusari. Ad priorem locum argu- menti respondetur, illud ius pauperum non esse iustitiae, sed misericordie: non solum in soluentibus decimas, verum & in ipsi clerici: & ideo ecclesia potest dis- simulare illa via easdem elemosinas ex- torquere. Ad posteriorem autem respon- detur, quod etiam si id ad cauendum scan- dalum permittat, & ne detur, vt ait Pau- lus, impedimentum Euangelio: nihilomi- nus subditi excusatur, quia laudabiliter id facit ecclesia, spiritualibus temporalia post habens. Vbi autem populus animi obsti- natione indureceret, nec petendi ecclesie obtemperare vellet, tunc culpa non vaca-

ret. Si autem gens aliqua ea lege vellet Christianismum sua nomina dare, vt deci- marum tributo nullatenus oneretur, re- spondet Caieta. ecclesiam posse ac debere eandem conditionem recipere. Quod si in- telligatur quantum ad quotam, verum est. Autamen vt nullo modo tenerentur ministros ecclesie alere, profectò ecclesia finire non posset, nisi aliunde ipsa, vnde viuerent prouideret, nam alias illa condi- tio contraria esset naturali, diuinoque iuri in re quæ apud Christianos præcipui est momenti.

ARTICVLVS II.

Verum de omnibus teneantur Christiani decimas solvere.

Post decimarum substantiam, subiectum vt eorum materiam pendendam apparet namque non de rebus omnibus deberi. Decimarum namque pensio ex re- teri instrumento originem ducit, illic au- tem nullam personarum præceptum legi- tur, nempe earum rerum, quæ homo pro- pria industria & negotio acquirat, quales sunt mercatio, & militia, & similia. Ergo de istis nullæ debentur decimæ. Secundo, de male acquisitis, vt supra dictum est, nul- la fieri potest oblatio, ergo neque decima- rum solutio. Nam cum oblationes proprie- quibus ad diuinum cultum accedant, ille po- tius de omnibus fieri debent. Tertio. Le- uitici vltimo, vbi decimarum scripta est lex, non nisi de frugibus, & arborum pomis, ac de animalibus, quæ sub virga pallo- ris transeunt, iubentur ergo de minimis- bus herbis, quæ hortorum cultura feruntur, non debentur. Quarto, nemo nisi quod in sua est potestate, solvere potest, sed non omnes fructus qui de prædijs percipiuntur, in domini potestate permanent, nisi quædam coloni dominis fundorum pro- dunt, quædam in mercedem famulis, quæ- dam etiam principibus in tributa. Et hæc aliqua vel furto, vel alia via petunt, ergo de illis nil debetur. In contrarium est legi exemplum. Gen. 28. in Jacob qui dicebat, Cunctis quæ dederis mihi decimas of- feram tibi cuncta autem quæ homo ha- bet, diuinitus ei donantur, ergo de omni- bus decimæ debentur.

Ad quaestio: vnica conclusio respõ. Cui de vniuersis tam ex terre prouentibus, quam

SOTO
de Iustitia
Legibus
DII
13

Argu. August.

Ad arg.

Proba-
tio.

quàm ex personarum labore partis, si me-
turi ius perpendas, nec consuetudo obstat
debentur decimæ. Probat: Iudiciū vniū
cuiusq; rei ex eius proprijs causis radici-
busq; sumendum est: natia autē decima-
rum radix est, quod secundum Apof. 1. ad
Cor. 9. spiritualia seminantis ius compe-
tite metendi carnalia. Si nos inquit, spiritua-
lia seminamus, non mirum est si carnalia
vestra metamus: hoc enim est instituti ec-
clesiastici fundamentum: vniuersa autem,
quæ homo possidet, carnalium voce com-
prehenduntur: ergo de vniuersis soluendæ
sunt decimæ. Conclusio quidem præ-
fens multis locis canonici iuris constituta
est, vt c. Tua nobis, de deci. &c. Reuertimi-
ni. 6. q. 1. sed expressius canone 10. qui est
August. vbi ait de negotio, de militia, de
opificio, ac denique de rebus omnibus sol-
uendas esse decimas. Idemque ait Cæle-
stinus Papa. c. non est extra, de deci. vbi ha-
berur, quod etiam de venatione debentur
&c. peruenit, etiam de piscaturis, & de mo-
lendinis, &c. & cap. nuntios additur etiam
de apibus. Quis propter celebris esse solet
decimarum distinctio, in reales, seu præ-
diales, ac personales. Reales enim sunt,
quæ de rebus debentur, puta de prædio-
rum fructibus, quos terra per solis, acris
que clementiam natura sua progignit.
Personales autem quæ ex personarum o-
peris ac negotijs sine terræ ope exercitijs
soluuntur. Quidquid autem veritatis con-
clusio contineat ratio, tamen D. Tho. non
magno energia pollere videtur. Colligit
n. vniuersalem ex particulari, nepe quod
si ius suppetat clericis metendi carnalia,
de cunctis carnalibus debeantur eis stipen-
dia. Respon. primò rationem hanc S. Th.
adduxisse ad declarandum potius, defen-
dendumque ius ecclesiasticum, quam ad
eius necessitatem demonstrandam. Secun-
do: Cum ius nature, vt dictum est, clericis
suppetat temporalia pro spiritualibus me-
tendi, non eo vsq; ratio ad aliqua tempo-
ralia præpoderat, quin eadem serè de om-
nibus intelligatur. Nam quod afferri con-
tra solet, ex agri fructibus iustius deberi
decimas, quam de opificijs, pro eo, quod
fructus illos Deus natura auctos creat, o-
pificia verò aliaq; negotia ad humanam
industriam attingant, licet quandam præ-
se ferat probabilitatem, non tamen necessi-
tatem. Quoniam & in agricultura indu-

stria adhibetur, & in negotijs non deest
naturalis Dei concursus, cò potissimum,
quod decimarum obligatio si quæ dicta
sunt, respicias, non illo naturali Dei bene-
ficio fundatur, sed in eo potius, quod po-
pulus ministros ecclesiæ sustentare tene-
tur a quibus sacramenta suscipit. Et ideo
quia sunt plurimi qui non agriculturam,
sed aliam artem exercent, iidemque pari-
ter sint sacramentorum participes non est
quod ab exactione tributi ecclesiastici ex-
cipiantur. Quare verbum Pauli quo car-
nalia nomina, vniuersalè videtur sensum
autib. exhibere. His tamen nihil obstanti-
bus scièntiare ur quispiam, vtrum defectu
do legitima esse posset præscriptionis cau-
sa super personales decimas, ne soluatur?
Scièntiare ur inquam, propter Host. in sua
summa, loco citato, atque alios iuris inter-
pretes super eà. In aliquibus de decim. Qui
porro inter decimales personalesq; decim-
as sic diiudicant, vt contra istas inolerè
posse præscriptionem: contra illas verò nõ
item Quorum fundamentum est, illas esse
de iure diuino, hæc vero minime, quippe
cum loco citato Leuitici vi. non nisi de
frugib. & arborum pomis, & animalibus
inducantur decimæ. At verò iam satis de
hac re contra istos depugnatum est. Illud
namq; ius antiquum quod iudiciale erat,
iam quantum ad illius legis vim expira-
uit: ob idq; non est tantum discrimen in-
ter has species meditantium. Neque quan-
tum ad huiusmodi præscriptionem S. Th.
inter eas distinguit. igitur, vt in calce pro-
ximæ articuli dicebamus, siue prædiales si-
ue personales decimas existimes, nulla de-
fectudo aut præscriptio obtinere contra
ecclesiæ in vilo tempore potest, quo minus
dum ad alendos ecclesiæ ministros nulla
alia pateret via, posset siue ex fundis, siue
ex personis tributa imperare, quæ eidem
muneri honestè sufficerent. Porro cum dis-
simulare non posset, quin erigantur tem-
pla, addicanturque illis ministri. Hoc autē
nihilominus discriminis non est diffiden-
dum, quod iustius paratiusq; alio ex terræ
prouentibus quam ex opificijs, ac negotijs
decimæ exiguntur: eo quod fructus illis
magis sunt naturales. Quocirca si satis sup-
petunt, præscribi contra personales potest,
hoc est, nisi consuetudo soluendi illas videat;
dignum non est vt exigantur. Quapropter
A serui-
toribus
de sua mercede decimæ exi-
guntur

Dubita-
tio.

Hostie
sententia.

Fundm
superio-
ris senten-
tiæ.

Solutio
auctoris

Decime
aliæ pro
nales, a-
lig re-
ales.

Obiect.
cõtra rō-
nem
S. Tho.
Solutio.

A serui-
toribus

nō sunt decimæ exigēdæ nec ab agricolarum famulis nisi de hoc videret confuetudo.

gatur, nisi mos omni memoria vetustior ad id cogat: nulla apparet equitas. Ac multo minor ab agricolarum famulis, quibus ex decimato aceruo merces soluitur, vt ex D. Tho. in solutione quarti colligitur. Sententia enim Aug. quod ex negotio, & militia soluuntur decimæ, illic forsitan suam retinet vim, vbi prædiales non sunt ad eò vberes ac pingues. Quare in Hispania ea opificum negotiatorumque lucris nullius est vsus soluendi decimas. Vtrum vero agricola ex aceruo ante decimationem operas, & suos sumptus, aut saltem semina excipere possit non video cur dubitetur, neque de hoc ratio permittit confuetudinem valere: ad eò id certum est non licere, vt cauetur c. Non est, & c. Tua nobis, & c. Pastoralis. Quoniam existimandum in presentia est, genus quoddam societatis inter hominem, & Deum. Homo enim semina sua labore, & sumptus ponit: exponitque Deo, confusus periculo. Cum ergo Deus sua benignitate cumulatam frugem conferat, satis est si homo pro suo periculo nouem retentis partibus, decimas Deo reddat.

Ad primū arg.

Ad primo ratione ob id poposcisse, vt personales decimæ non exigenterentur, quod singula vnde decim tribus suas habebant prædiorum fontes, quarum decimæ satis erant tribui Leui, quæ forte carebat, eo potissimum quod Leuita ab alijs officijs, negotijsque secularibus non arcebantur, ob idque iniquum erat, vt ex similibus artificijs ab alijs corradere. Secus autem in Christiana familia, vt dictum est, ubi neque cūcti possessiones habent, ex quibus decimas soluant, neque clerici implicare se debent mundi negotijs, vt 2. ad Tim. 2. admonet Paulus. Ad 2. respon. male acquisita in duplici esse ordine. Quædam enim sunt quorum acquisitio iniusta est, & iniuriosa: vt furtum, & rapina, ac perinde vsura. Et hec quia in integrum veris dominis restitueda sunt, decimari non possunt. Secus de arborum fructibus, quæ vsuraria pecunia empta fuerint, nam illi, vt libro sexto ostensum est, nulli sunt restitutioni subiecti sicut neque lucra eisdem vsurariæ pecuniz. Alia verò dicuntur malè acquisita, nō quod acquisitio iniuriosa iniustave sit, verum quod turpi causa comparentur. Vt sunt meretricum, histriorum aliorumque

id genus lucra. Et istorum inquit S. Th. decimæ debentur. Loquebatur tantum leuiticum sui temporis, regionisq; morem vbi Aug. sententia ad plenum in vsu erat. Iam verò modo nullibi, quod audeo asserere, perstat decimarum observatio. Ad 3. resp. quod cum decimæ in solem Leuitarum olim præderentur, debebant honeste, & abique sordibus, exigi: ad sordes autem attinet, vt 4. Eth. c. de liberalitate, auster est Arist. minimorum esse hominem exactorem, non erat Leuitis congruens ex minutis oleis exigere decimas. Sed Pharisæi, qui iustitiam splendorem præ reliquo populo ambiebat de illis etiam decimas persoluebant. Nec verò Redemptor de hoc illos abiuugauit, q; mentham, anethum, & rutam decimaret. Sed q; illa pluris, quàm maiora præcepta aestimabant. Imò quædantenus comendauit, cū subiunxit: Hæc oportet facere, sed alia omittite, vbi non tam præcepto, quam consilio eiusmodi decimationem attribuit. Sub lege autem Euangelica immemorabilis consuetudo obseruanda est. Imò vbi ab frugum, vitiq; decimæ malignè prouocarent, exigi de nouo possent hororum decimæ, vt se vera, extra de decimis, c. nō exiguntur. Præsertim de illis hortis, quorū diuenditis oleibus hortulani viuunt. Nā de exiguis priuatis sicuti de minutissimis oleibus non sunt exigēdæ, vt notatur ex c. ex multiplici. extra de decimis. Ad 4. denique respō. quod si granum agricola ante decimationem sublatum est, tunc decimas, nisi culpata sua negligentia furum accideret, non debet. Idem profectò arbitror si vel fruges, vel iam excussus granum aceruus alluione aliqua in area perierit. Si enim graui sua culpa diu illud reliquit in area profectò nō esset a decimarum debito immunis. Secus, si esset à culpa liber: nam quanto tempore subdito est granum sacerdotibus etiam periclitatur. Postquā verò in horrea conditum est, iam inde do minus est decimarum debitor: quatenusque strage, aut calamitate dispercat. At qui granum aut vinum non decimarum vendit, manifestum est reum teneri soluendi decimam. Quin verò & emptor si sciuerit, nihilominus obligatur ecclesie quousque venditor restituit. Caterum notandum est, quod cum decimæ ex rebus diuino munere partis soluantur, nulla subduntur, aut mercedi, aut tributo ob-

idque

idq; agricola, neq; famulorum mercedem neq; regis tributum excipere ab acervo potest, antequam totius decimam exoluat. Et arbitror nomine tributi comprehendere D. Tho. etiam pensionē, quam colonus alieni fundi domino soluit. Itaq; si rigore legis spectes, agricola qui fundum colit, siue proprium, siue alienum, quod ad culturam conduxit, repetitur in integrum de decimis: nisi aliter inter eundē colonū ac fundi dominū fuerit conuētū. Quare si dominus nō soluit, ecclesia cōuenire colonū potest. Hinc superius colligebamus, mercenariū qui ex decimatis mercedē recipit, nullā inde aliam debere decimam. Ac perinde & de fundi domino idem colligendum apparet ex suis pronūciis quos colonus post decimationem ei soluit.

ARTICVLVS III.

Verum decimi solis clericis debeantur.

Primū arg. **P**ost decimarū materiam sequitur de personis quibus iure & morte debentur. Arguitur enim quod non debeantur clericis: cuius contrarium ex superioribus colligitur. Decimæ antiquis Leuitis addebantur, vt ex Num. 18 iam sæpè citatum est: eo quod fortè promissæ terræ carebant in nostrā verò Christiana familia clerici patrimonia nonnunquam habent: & præter decimas oblationes recipiunt & primitias: superfluere ergo illis videntur decimæ. **Secundò:** Si clericis iure decimæ deberentur, fietet inde sæpenumero consequēs soluendi perplexitas. Nam vsu venire potest vt incola vnius paræciæ fundos alterius colat, aut fundos in alia habeat, quos illius paræciani colendos locat. Contigit etiam & pastorem eodem anno in pascuis vnius episcopatus aut paræciæ gregem suum pascere, partim verò in pascuis alterius: vel forsitan ipse moratur in vna, & ouile habet in alia. Quare perplexi istiusmodi homines essent cuiusnam ecclesiæ deberent decimas. Tertio: Cōsuetudo sæpenumero hēt, vt seculares laici decimas in feudum possideant: & nonnullis etiam monachis conferuntur: non ergo solis debentur clericis. In contrarium est, quod, vt Num. 18. legitur solis Leuitis ad iudicabantur: quibus in nostrā succedunt clerici. Ad quæstio, dist.

præmissa duabus conclusionibus respond. Duo namq; in decimis est considerare, nē pē & ius illas petendi, & res ipsas. Prior et go conclusio est. Ius petendi decimas clericis duntaxat merito suo competit. Probatur: ius spirituale solis congruit clericis: vt postea qui spiritualium sunt administratores, ius autem hoc est speciale, secundum illud Pauli, Cū spiritualia seminemus, nihil mirum si carnalia vestra metamus: ergo ius hoc proprium est clericorum. Posterior conclusio. Res ipsæ quæ hoc iure clericis obueniunt, nihil vetat quo minus eorum concessione in ius laicorum demigrent. Probatur: quia res eiusmodi, vt frumentum & vinum non sint spirituales. Hic primum omnium consideratè discernito inter ius petendi & res ipsas. Alioqui falli potest. Enimvero feudatarius, immo verò reges & principes quibus pars decimarum adiudicata est, nō solum decimas possident, verum ius videntur habere petendi atq; adeo cum seculares ipsi sint, ius habere videntur spirituale. Hæc autem fallacia diluitur, si impræsentiarum nomine iuris petendi facultatem prorsus intelligas petendi à paræciani decimas tanquam proprium stipendium pro spirituali officio: hoc enim ius in sola existit ecclesia, eiusque ministris qui spiritualia dispensant. Feudatarius autem non nisi eisdem ecclesiæ nomine easdem peti decimas. Et pariter Rex & secularis princeps ex priuilegio quod concessione eiusdem ecclesiæ. Et habere tale priuilegium, non est habere ius petendi pro proprio spirituali officio, sed rebus frui: vel quia res ipsas ab ecclesia redemerunt: vel aliud ei impendunt obsequium, seu infideles debellandi, seu aliud simile, ob cuius respectum merito tali præmio donati sunt. Caiet. impræsentiarum in sua persistens sententia quæ antea retulimus, nempe solis clericis curā animarum gerentibus deberi decimas, ait ad ius hoc petendi duo simul prærequiri: nempe & altaris ministerium, videlicet sacramentorum administrationem, & præterea spiritualium seminacionem, hoc est, Euangelij prædicationem, quorum vtrumque per se personæ incumbat. Quare alij clerici aliter altari seruietes & monachi quibus accidentariè & non ex proprio munere conuenit prædicare, eodem iure ceu proprio non funguntur. At verò iam su.

Prima conclusio.
Probatio conclusiois.
Postrema conclusio.
Ratio conclusio.

Caiet. assertio.

Refutatio Caietanus.

Ggg 4 pradi-